نگاه بیرون

نشانه‌های توافق

TIMES COLONIST

جورج جاهن . نزهت امیرآبادیان

● گفته می‌شود ایران و آمریکا بر سر فرمولی آزمایشی در مورد توافق هسته‌ای به نتیجه رسیده‌اند و قرار است بخشی از اورانیوم غنی‌سازی‌شده ایران به روسیه منتقل شود. نشانه دیگری از پیشرفت این است که دو دیپلمات به آسوشیتدپرس گفته‌اند که مذاکره‌کنندگان هسته‌ای در دور پیشین گفت‌وگوها در ماه دسامبر، برای اولین‌بار توانسته‌اند فهرستی از زمینه‌های توافق احتمالی و نیز رویکردهای احتمالی نسبت به اختلافات باقیمانده را تدوین کنند. این دیپلمات‌ها گفته‌اند که هنوز اختلافات زیادی بر دور بعدی گفت‌وگوهای ایران و شش قدرت جهانی در ۱۵ژانویه در شهر ژنو حکمفرماست. مدت مذاکرات تاکنون به‌دلیل اختلافات عمده دوبار تمدید شده و چالش اصلی بر سر میزان غنی‌سازی اورانیوم است. اکنون ایالات متحده پیشنهاد داده که تهران ذخایر اورانیوم غنی‌شده خود را به کشور دیگری منتقل کند، پیشنهادی که ایران مدت‌هاست به آن پاسخ منفی داده است. این دیپلمات‌ها گفته‌اند که دو طرف هنوز در مورد اینکه چه مقدار از ذخایر اورانیوم غنی‌شده ایران باید به خارج از این کشور منتقل شد در حال بحث و گفت‌وگو هستند. واشنگتن خواهان این است که بخش قابل ملاحظه‌ای از این ذخایر منتقل شود. اما دیپلمات‌ها می‌گویند که به‌تازگی فهرستی از موادی که باید خارج شوند، تهیه شده است. البته براساس گفته آنها این مسایل هنوز نیاز به گفت‌وگوهای بیشتری دارد. آنها می‌گویند این مسایل شامل میزان غنی‌سازی ایران در آینده است که آمریکا اصرار دارد که ایران باید میزان آن را به نصف کاهش دهد؛ خروج حدود چهارهزارو۵۰۰عدد از سانتریفیوژهای کنونی از ایران و جایگزین‌کردن آنها با سانتریفیوژهایی پیشرفته‌تر. اما آنگونه که دیپلمات‌های ایرانی اعلام کرده‌اند ایران تنها حاضر است حدود ۲۰درصد سانتریفیوژهای خود را کاهش دهد و در نهایت حدود هشت‌هزار سانتریفیوژ داشته باشد. دو موضوع مورد اختلاف باقیمانده، سایت «فردو» و رآکتور هسته‌ای تازه‌تاسیس نیروگاه اراک است. سایت «فردو» در زیر زمین قرار دارد و در مقابل حملات هوایی غیرقابل‌نفوذ است. شش قدرت جهانی همچنین به‌دنبال این هستند که رآکتور اراک بازسازی شود.

تکذیب شایعه شبانه هسته‌ای

ایران: در مورد انتقال سوخت به روسیه توافق نکردیم

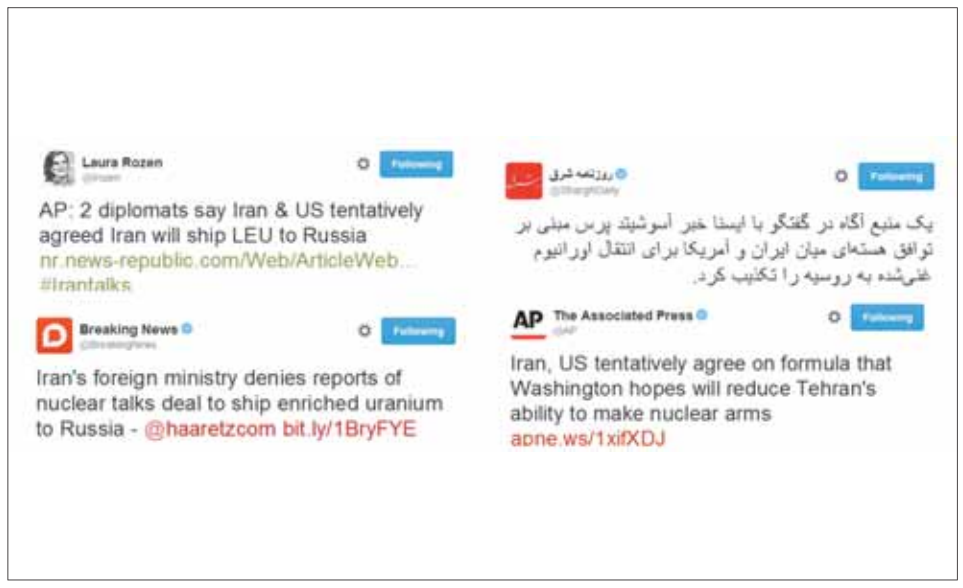

خبر در مورد مذاکره هسته‌ای ایران و ۵+۱ مثل گلوله‌برفی کوچکی است که در دامنه‌ای قل می‌خورد و به گلوله‌ای بزرگ یا شاید بهمنی تبدیل می‌شود. آخرین ساعات جمعه‌شب بود که خبرگزاری آسوشیتدپرس خبری منتشر کرد که توانست به گلوله برفی بزرگ تبدیل شود، آنچنان که حتی روی بازار ارز در تهران نیز تاثیر گذاشت. این خبر به نقل از دو مقام آگاه منتشر می‌شد که مدعی بودند «ایران و آمریکا به‌طور موقت توافق کرده‌اند ایران بخش قابل‌توجهی از اورانیوم غنی‌سازی‌شده خود را که می‌تواند در ساخت تسلیحات هسته‌ای به کار برود به روسیه منتقل کند.»اما این خبر به سرعت در داخل ایران تکذیب شد. مرضیه افخم، سخنگوی وزارت امور خارجه نیز صبح روز گذشته ضمن تکذیب خبر آسوشیتدپرس تاکید کرد: «هیچ‌گونه توافقی در هیچ یک از موضوعات مورد مذاکره هنوز صورت نگرفته است.» افخم ادامه داد که «این‌گونه جوسازی‌های رسانه‌ای با اغراض خاص سیاسی صورت می‌گیرد و هدف اصلی آن تخریب فضای مذاکرات و پیچیده‌ترکردن حل و فصل موضوعات است.»دو دیپلمات به‌تازگی در گفت‌وگو با خبرگزاری «آسوشیتدپرس» مدعی شدند که مذاکره‌کنندگان در گفت‌وگوهای هسته‌ای که در ماه دسامبر (۲۶آذر) برگزار شد، برای اولین‌بار توانستند به دستورالعملی دست‌یابند که ضمن مشخص‌کردن حوزه‌های توافق احتمالی، رویکردهای مختلف برای حل مناقشات باقی‌مانده را هم تعیین کند. بازار ارز ایران در یک‌سال گذشته به‌شدت تحت‌تاثیر اخبار مذاکرات هسته‌ای بوده‌است؛ روزهای پرالتهاب مذاکره، بازار آنچنان تبی دارد که تا حدود زیادی به حال سکون درمی‌آید. نیم‌خبری از توافق احتمالی، بازار را به سمت کاهش قیمت ارز به ویژه دلار می‌برد. مانند آنچه روز گذشته رخ داد و شایعه توافق احتمالی موجب شد قیمت دلار در بازار تهران کاهش پیدا کند.

فهرست توافق احتمالی

آسوشیتدپرس در گزارش روز قبل خود مدعی شده که مذاکره‌کنندگان هسته‌ای در دور پیشین گفت‌وگوها در ماه دسامبر برای اولین‌بار توانسته‌اند فهرستی از زمینه‌های توافق احتمالی و نیز رویکردهای احتمالی نسبت به مناقشات باقی‌مانده را تدوین کنند؛ هرچند تهیه این فهرست هم به دلیل اختلافات «گسترده» دو طرف به راحتی امکان‌پذیر نبوده است. آخرین دور مذاکرات نیز دسامبر (۲۶ آذر) در سطح معاونان وزرای خارجه برگزار شد، بعد از مهلت هفت‌ماهه تمدید مذاکرات که تا ژوئن ۲۰۱۵ (تیرماه ۱۳۹۴) به مذاکره‌کنندگان فرصت داده تا به توافق جامع دست پیدا کنند. اما بعد از پایان مذاکرات دسامبر هیچ یک از مذاکره‌کنندگان از دستیابی به توافق سخن نگفتند. مذاکره‌کنندگان ایران و کشورهای ۱+۵ مقرر کرده‌اند که تا چهار ماه دیگر یعنی مارس (اسفند و فروردین) به توافق بر سر کلیات دست پیدا کنند ولی برای دستیابی به جزییات توافق جامع تا تیرماه سال۹۵ فرصت دارند. تاکنون مذاکرات هسته‌ای بر سر هیچ موضوعی به توافق دست نیافته است علاوه بر آنکه گفته می‌شود مذاکره بر سر لغو یا تعلیق تحریم‌ها، سطح و میزان غنی‌سازی اورانیوم و فعالیت سایت‌هایی مانند اراک و فردو جزو موارد مورد اختلاف است. طرف مذاکره‌کننده آمریکایی مهم‌ترین مخالف لغو تحریم‌هاست و به بهانه‌های مختلفی آن را به تعویق می‌اندازد.

شایعه چندباره انتقال ذخایر

آنچه بیش از همه در خبر آسوشیتدپرس اهمیت داشت، ادعای «توافق صورت‌گرفته درخصوص خروج ذخایر اورانیوم غنی‌شده از ایران» بود که آن را راهی برای کاهش نگرانی واشنگتن از دستیابی ایران به بمب اتم دانسته‌اند. ایران در تمام مذاکرات تاکید کرده است که دنبال دستیابی به بمب اتم نیست. این نخستین‌بار نیست که در مورد انتقال ذخایر اورانیوم غنی‌شده ایران سخن گفته می‌شود. این پیشنهاد پیش از این، بعد از مذاکرات هسته‌ای وین۶ که نتوانست به توافق جامع منجر شود، به‌طور جدی در سطح رسانه‌های غربی منتشر شد؛ طرحی که یک‌پای اصلی آن روسیه بود. آبان‌ماه بود که نیویورک‌تایمز نوشت: «ایران موافقت اولیه خود با اجرای طرح انتقال ذخایر اورانیوم به روسیه را اعلام کرده است.» تهران همان زمان نیز این ادعا را رد کرد و آن را گمانه‌زنی رسانه‌ای خواند.

اما نماینده روسیه در مذاکرات همان زمان در مورد این ادعا گفت: «اجرای طرح خروج اورانیوم از ایران و تبدیل آن به میله سوختی در روسیه، منوط به توافق بر سر تمامی تمهیدات مربوطه است»؛ آنچه مشابه «تعیین‌کردن‌نرخ» در هنگامه «دعوا» می‌شد تعبیرش کرد. سرگئی ریابکوف توضیح داده بود که «برای توافق بر سر الگوی بالقوه انتقال مواد هسته‌ای ایران به روسیه جهت تولید سوخت هسته‌ای نیروگاه بوشهر، ابتدا باید تمام مولفه‌های توافق کلی، هماهنگ شود. شرکای ما می‌دانند که چنین فرصتی وجود دارد.»این شایعه رسانه‌ای زمانی مطرح شد که مذاکرات طولانی وین ۶ به حدود زمانی بیش از یک‌ماه متوقف شده بود و در سپتامبر در حاشیه مجمع عمومی سازمان‌ملل در شهر نیویورک برگزار شد اما آنجا هم نتوانست دیدگاه‌های دورازهم آنها را نزدیک کند. ایستگاه مسقط در آبان‌ماه تنها یک تنفس کوتاه بود تا شرایط روحی مذاکره‌کنندگان را از شهر هسته‌ای وین متفاوت کند. پیش از دورهم‌جمع‌شدن مذاکره‌کنندگان در مسقط بود که شایعه توافق بر سر انتقال اورانیوم غنی‌شده از کشور به مسکو مطرح و توسط ایران تکذیب شد. همین شایعه و البته اکثریت‌گرفتن جمهوریخواهان در کنگره آمریکا موجب شد تا موضع آمریکایی‌ها سخت‌تر از قبل شود؛ این نکته را برخی مقام‌های نزدیک به مذاکره‌کنندگان هسته‌ای اذعان کرده‌اند. یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد بررسی در مذاکرات هسته‌ای، بحث تامین سوخت نیروگاه پیر بوشهر است که به‌تازگی به راه افتاده و ایران قصد دارد در توافق جامع هسته‌ای در تامین سوخت آن از روسیه بی‌نیاز شود. مسکو، ساخت و راه‌اندازی این نیروگاه را برای ایران در عرض بیش از ۲۰سال به انجام داد. آبان‌ماه بود که صالحی، رییس سازمان انرژی اتمی از امضای پروتکلی در مسکو برای ساخت چهار نیروگاه در بوشهر خبر داد. براساس قرارداد، ساخت این نیروگاه نیز ۹سال طول خواهد کشید اگرچه مشخص نیست که در عمل چقدر طول بکشد.

خط قرمزهایی که شاید جابه‌جا شوند

می‌گویند میز مذاکره، بستر گفت‌وشنود است، یک گام به در پیش‌رفتن و نیم‌گام به‌عقب‌آمدن، نه تریبون وعظ و سخن. در این بین موضوع خروج اورانیوم از ایران یکی از موضوعات احتمالی روی میز مذاکره است که گاهی وارد حیطه خطوط قرمز مذاکراتی و گاه از این حیطه خارج می‌شود. در یک‌سال گذشته، پیش از آغاز مذاکرات در ژنو، عراقچی، گفته بود: «خط قرمز ایران در این مذاکرات غنی‌سازی و حفظ حقوق مردم است و از هرآنچه مردم ایران بر اساس معاهدات بین‌المللی برخوردارند ذره‌ای کوتاه نخواهیم آمد... البته درباره شکل، اندازه و سطوح مختلف غنی‌سازی مذاکره خواهیم کرد اما خروج مواد از کشور خط قرمز ماست.»اما روز گذشته یک منبع آگاه در گفت‌وگو با ایسنا، با بیان اینکه گزارش آسوشیتدپرس صرفا «خبرسازی» است، گفت: «بحثی که در این گزارش به آن اشاره شده است (موضوع انتقال اورانیوم به خارج از ایران)، مدت‌ها پیش مطرح بوده است اما هیچ توافقی در این زمینه نداشته‌ایم.» هیچ‌یک از مذاکره‌کنندگان هسته‌ای جدیدا نگفته‌اند که انتقال اورانیوم از کشور جزو موارد مورد مذاکره است یا نه.

ادامه از صفحه ۷

محافظان مرتضوی کم شدند

بعد از آن من به وزیر کشور که خودش رییس شورای امنیت کشور است نامه‌ای در تاریخ ۱۷شهریور نوشتم و در آنجا اشاره کردم که در ماده دوم قانون تعیین وظایف تشکیلات شورای امنیت کشور و حفاظت از شخصیت‌ها، برعهده شورای‌امنیت کشور و با تشخیص وزیر کشور انجام می‌شود و سعید مرتضوی که الان هیچ سمتی ندارد و از شغل قبلی خود هم که به واسطه آن، حق داشت محافظ داشته باشد، تعلیق است.من از وضعیت کشور خودمان بی‌اطلاعم اما افراد به دو واسطه در دنیا، امکان داشتن محافظ را دارند: یکی محافظت از خود شخص که دیگران متعرض نشوند. دیگر محافظت از فرد برای اینکه از قدرت و اطلاعاتش سوءاستفاده نکند و این اطلاعات سوخته شود. اما اینکه محافظت از مرتضوی جزو کدام‌یک از این مصادیق است من اطلاعی ندارم. با یکی از محافظان مرتضوی صحبت می‌کردم، دیدم او گلایه دارد که من چرا به شورایعالی امنیت کشور معترض شدم. می‌گفت ما را بردند و کلی سوال و جواب کردند که چرا وارد دادسرا شدید درحالی‌که قرار بود جلو در، او را تحویل دهید و بروید. او می‌گفت که ما به وظیفه‌مان که فقط حفاظت از ایشان بوده عمل کردیم و هر کاری کرده‌ایم در این راستا بوده است. من با دبیرخانه شورای امنیت وزارت کشور تماس گرفتم تا پیگیر نامه‌ام شوم. گفتند که محافظانش برداشته شده و به آن معنا دیگر محافظ ندارد و این‌بار آخر هم تنها با وکیلش آمد. اتفاق خیلی خوبی که به نظرم افتاد این بود که با پیگیری‌های انجام‌شده، تعداد محافظانش کم شده است.

هزینه محافظان را خودش تقبل می‌کرده یا دولت؟

نمی‌دانم و خبر ندارم. اما می‌دانم که حقوق یک محافظ کم نیست حداقل باید بین سه تا پنج‌میلیون‌تومان باشد.

گویا نمایندگان پیگیر بحث تحقیق‌وتفحص از سازمان تامین‌اجتماعی هم معتقدند که ایشان باید پول‌هایی که از محل منابع تامین‌اجتماعی یا دولت برای محافظت از خود به محافظان داده بازگرداند.

من اطلاعی در این خصوص ندارم اما می‌دانم در مواردی که قانون مشخص نکرده ولی افراد خودشان به واسطه شغلشان یا موردی شبیه آن، درخواست داشتن محافظ شخصی می‌کنند، نیروی انتظامی محافظت از آنها را عهده‌دار می‌شود و هزینه‌اش را شخص باید پرداخت کند.